



העונה ה-28 | 2011/12

אמדאוס

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון



הקאמרטע הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון

מלחין בית: יוסף ברדנשוילי

חברי התזמורת

כינור ראשון	כינור שני	ויולה	צ'לו	קונטרבאס	אבוב	בסון
ארנולד קוביליאנסקי*	נטלי שר*	מיכאל פלסקוב*	צבי אורליאנסקי*	דמיטרי רזנצוויג*	מוקי זוהר*	מאוריצי פאז*
מיכאל בויאנר	דניס גרסי	דורון אלפרין	יפים אייזנשטד*	גנאדי ליטבין	אורי מירז	קריסטיונס גריגס
פאבל גלגנוב	זינה לוין	מיכאל יאבקר	מרינה כץ*			
רומן יוסופוב	קרן ליפקר	בוריס רימר	אלכסנדר סינלניקוב	חליל		חצוצרה
כרמלה ליימן	מיכאל קונצביץ'	אנדריי שפליניקוב		אסתי רופא*		מרט גורביץ'
אטיין מנרי	אדוארד רזניק					
סופיה קירסנובה**						

נגנים אורחים: איריס רינגר, חליל; רות ורון, עמית כהן, קרן יער; דימיטרי לויטס, חצוצרה; קרן פנפיומן-זהבי, טימפני

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון*, יו"ר	יעקב אייזנר*	אלי אייל	ד"ר חנן אלון	פרופ' מנחם פיש*	דיוויד קינדלר*	פרופ' אורי קרשון	ברוך שלו*
יחזקאל אלרון*	שמשון ארד	פרופ' אבי בן בסט	פרופ' בני גיגר*	משה וידמן*	שרה זלקינד	ניסים לוי	הדווה פוגל*
בני גל-עד*	עו"ד יאיר גרין*	רוברט דרייק	פרופ' משה הדני*				

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהל התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים טל: 02-5020503 פקס: 02-5020504
מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com אימייל: info@jcamerata.com
מפיק: ליאור דודי	
מנהלת שיווק: תמר אומנסקי	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב
מכירות: דגן פדר	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן
מזכירות: מירב פרחי	הנהלת חשבונות: שרית יצחקי
	העוגב, שנבנה ע"י גדעון שמיר, והטימפני הועמדו לרשות התזמורת באדיבות קרן התרבות אמריקה-ישראל

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 | בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים | טל: 02-5020503 | פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com | אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות | הקרן לירושלים
קרן מרק ריץ' | טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ | ומסתייעת בתורמים שונים.

2011 / 2012

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ב', 2.4.12 בשעה 20:30

ירושלים / אולם הנרי קראון

יום ג', 3.4.12 בשעה 20:30

חיפה / אולם רפפורט

יום ד', 4.4.12 בשעה 20:30

רחובות / אולם ויקס, מכון ויצמן למדע

יום ה', 5.4.12 בשעה 20:30

הקאמרטת מחפשת תורמים רחבי לב

שיעמידו לרשותנו עוגב שעלותו 8,000 דולר ושני אבובים בארוקיים (אובו ד'אמורה) שעלות כל אחד מהם 7,500 אירו. נתברך בזכות להשתמש בכלי הנגינה בעת הצורך גם אם יישארו בגדר רכוש התורם/מים. אנחנו נדאג, כמובן, להוצאות הביטוח.

אמדאוס

אריה ורדי מנצח
רוברט לוין פסנתר (ארה"ב)

ולפנג אמדאוס מוצרט (1756-1791)

מוצרט-לוין אלגרו לפסנתר בארבע ידיים
ק' 357 i (a 497) (בכורה בישראל)

מוצרט סימפוניה מס' 38 ברה מז'ור
("פראג") ק. 504

הפסקה

מוצרט קונצ'רטו לפסנתר מס' 18 בסי במול מז'ור
("פרדיס") ק. 456

כתיבת התכנייה: בני הנדל עיצוב: חגית מימון



אריה ורדי

אריה ורדי, יליד הארץ, שייך לצמרת המוסיקאים בישראל וקנה לו מוניטין בינלאומי. הוא החל את דרכו על בימת הקונצרטים בהיותו בן 15 בריטיל לפסנתר בתל אביב. במקביל ללימודיו באקדמיה למוסיקה בתל אביב - אצל אילונה וינצה ונעימה ראש - השלים תואר במשפטים באוניברסיטת תל אביב. בשנת 1960 זכה בתחרות שופן בארץ, הופיע כסולן עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית וכעבור שנה זכה בתחרות אנסקו בבוקרשט. הישגים אלה סללו את הדרך למסעות קונצרטים באירופה, השתלמות בפסנתר ובקומפוזיציה אצל פאול באומגרטרנר, פייר בולז וקרלהיינץ שטוקהאוזן ואחר-כך - הופעות עם כל התזמורות החשובות בישראל, רסיטלים, קונצרטים קאמריים, קונצרטים לנוער והופעות מנצח וכסולן-מנצח. בהופעותיו בישראל הגיע ורדי ליותר מ-130 יישובים, פעילות שעליה זכה בפרס "אמנות לעם" ובפרס שרת החינוך על מפעל חיים (2004).

אריה ורדי, אחד מטובי הפרשנים לסגנון האימפרסיוניסטי במוסיקה, הקליט בשנים האחרונות את רוב הספרות האימפרסיוניסטית לפסנתר, ובה יצירות דביסי וראוול. כמו כן הוקלטו הקונצרטי לפסנתר של מוצרט בביצועו, בין השאר על "פסנתר פטישים". הקלטותיו בהוצאת R.C.A. הניבו פרסים בינלאומיים. ברפרטואר הרחב של ורדי יצירות ישראליות, שכמה מהן הוקדשו לו.

מדי שנה אריה ורדי יוצא לסיור קונצרטים בחוץ לארץ. הוא הופיע כסולן תחת שרביטיהם של פול פאריי, זובין מהטה, דייויד זינמן, לוקאס

פוס, קרלו זקי וקורט מזור וניגן לצד יורי מה, ראדו לופו, יפים ברונפמן ואחרים.

מנצח הופיע בפסטיבלים חשובים בארצות הברית, באירופה ובמזרח הרחוק. בשנת 2011 ערך ורדי סיבוב קונצרטים ברחבי סין, שם הופיע עם תזמורת בכל האולמות הגדולים של רוב הערים החשובות, ובראשן בייג'ין ושנחאי.

אריה ורדי מיחד זמן לחינוך. הוא מכהן כפרופסור לפסנתר באקדמיה למוסיקה שבאוניברסיטת תל אביב, אותה ניהל בעבר. בשנת 1987 נתמנה פרופסור אורח בבית הספר הגבוה למוסיקה בהאנובר, שם הוא ממשיך ללמד כיתות אמן וכן בארצות אחרות. בבית הספר למוסיקה ג'וליארד הוא "אמן בית". יותר משלושים מתלמידיו זכו בפרסים ראשונים בתחרויות בינלאומיות וורדי הופיע עם תלמידיו בביצוע כל 32 הסונטות של בטהובן.

אריה ורדי מכהן כשופט בתחרויות הבינלאומיות לפסנתר של וינה, ורשה, טוקיו, לידס, מוסקוה וסידני, והוא יושב ראש חבר השופטים בתחרות רובינשטיין היוקרתית בארץ.

אריה ורדי היה המנהל המוסיקלי של הסדרה "אינטרמצו" של התזמורת הפילהרמונית. בשנת 2002 הופיע מנצח-סולן עם התזמורת הקאמרית הישראלית בסדרה "קונצרטו לפסנתר", ובה הציג לקהל הישראלי חמישה-עשר קונצרטי מתקופת הבארוק ועד למאה ה-21. הוא עומד במרכז סדרות הטלוויזיה "כתת אמן", "צללים מן ההיכל", "שיחות בעשר אצבעות" ו"אינטרמצו עם אריק".



הפסנתרן רוברט לוין, יליד ניו יורק, החל ללמוד פסנתר בהיותו בן 5 ובהגיעו לגיל 12 נסע לפריס ללמוד אצל נדיה בולאנזה. תשע שנים אחר כך, ב-1968, סיים בהצטיינות את לימודיו באוניברסיטת הרווארד. במקביל המשיך ללמוד עוגב אצל נדיה בולנזה ופסנתר, סולפז', קונטרפונקט, הלחנה וניצוח אצל לואיס מרטיין, ז'אן קאסאדסי, קליפורד קרזון, רובר קאסאדסי ושטפאן וולפה. עם סיום לימודיו נענה להזמנת רודולף סרקין לנהל את מחלקת התיאוריה במכון קרטיס בפילדלפיה. מפי סרקין נודע לו כי מאחורי ההזמנה יוצאת הדופן הזאת לצעיר בן 21 עמדה המלצת נדיה בולאנזה, שבהמשך אף ביקשה כי יחליף אותה בניהול הקונסרבטוריון האמריקני פונטנבלו שליד פריס. ב-1973 התמנה לוין פרופסור חבר בבית הספר לאמנויות "סני פֶרְצ'ס" שליד ניו יורק וב-1975 היה לפרופסור מן המניין. בשנים 1986-1993 כיהן כפרופסור לפסנתר בבית הספר הגבוה למוסיקה בפרייבורג שבגרמניה. ב-1993 נתמנה

לפרופסור למוסיקה באוניברסיטת הרווארד, משרה בה הוא מכהן עד היום.

רוברט לוין מופיע ברסיטלים, בהרכבים קאמריים וכסולן עם תזמורת באולמות הקונצרטים המרכזיים של כל היבשות. על פסנתר בן ימינו ניגן עם תזמורות אטלנטה, ברלין, ברמינגהם, בוסטון, דטרויט, וינה, טורונטו, יוטה, לה סקלה, לוס אנג'לס, מונטריאול, קליבלנד ושיקגו, תחת שרביטיהם של סייזי אוזווה, סמיון ביצ'קוב, ברנרד הייטינק, סר נביל מרינר, ג'וזף סילברסטיין, ג'יימס קונלון וסר סיימון ראטל ועל פסנתרים עתיקים ניגן עם האקדמיה למוסיקה עתיקה, סולני הבארוק האנגלים, אגודת הנדל והיידן, הנגנים הקלאסיים של לונדון, תזמורת עידן הנאורות וה-Orchestre Révolutionnaire et Romantique עם סר ג'ון אליוט גרדינר, כריסטופר הוגווד, סר צ'רלס מאקארס, ניקולס מק'גינן וסר רוג'ר נורינגטון.

הוא משתתף תדיר בפסטיבלי סרסוטה, באך-אורגון, טנגלווד, רוויניה, בֶרְמֶן, לוקנהאוס וה-Mozartwoche בזלצבורג. כמוסיקאי קאמרי הוא מרבה להופיע עם הוויולנית קים קשקשיאן ועם רעייתו, הפסנתרנית יה-פיי צ'ואנג, ברסיטלים לשני פסנתרנים ובליויי תזמורת. אחרי יותר מרבע מאה כחבר סגל ההנהלה של פסטיבל המוסיקה של סרסוטה, ירש בשנת 2007 את מקומו של פול וולף כמנהל הפסטיבל.

חוזקה בולטת של לוין היא יכולותיו באלתור ובעיטור יצירות בפרטוראר הקלאסי. הקלטות של תרומותיו בתחום זה הופיעו בהפקותיהן

של חברות התקליטים המובילות בעולם: דָקָה, אי סי אם, הרמוניה מונדי, נונסאץ', סוני, פיליפס ועוד. קדנצות שחיבר לוין לקונצ'רטי לכינור של מוצרט הוקלטו בנגינת גזעון קרמא עם הפילהרמונית של וינה בניצוח ניקולאוס הרנונקור. הוצאת התווים הַנְלָה פרסמה את הקדנצות שלו לקונצ'רטי לחליל, לנבל ולחליל, לאבוב, לקרן ולבסון של מוצרט והקונצ'רטו לכינור של בטהובן.

לדעת רבים לוין הוא גדול חוקרי מוצרט בעולם היום ומאמרייו על המלחין הזה הם בין הישגיו הבולטים כתיאורטיקן וכמוסיקולוג. הוא חבר באקדמיה לחקר מוצרט והשלמותיו ושחזוריו ליצירות מוצרט וליצירות מלחינים אחרים יצאו לאור בהוצאות התווים החשובות ביותר ומבוצעות ומוקלטות ברחבי העולם. מלאכת ההשלמה שלו ליצירות בלתי גמורות של מוצרט, בהן הרקוויאם ברה מינור והמיסה הגדולה בדו מינור, נחשבת לגדולה בהישגיו וגם להישג גדול לעולם המוסיקה. ברקוויאם של מוצרט בנה מחדש את פוגת "אמן" מתוך סקיצות של מוצרט עצמו והבכורה הייתה ב-1991 בפסטיבל האירופי למוסיקה בשטוטגרט תחת שרביטו של הלמוט רילינג. את השלמתו למיסה הגדולה, ק' 427, הזמין הקרנגי הול בניו יורק, והיה זה שוב רילינג שניצח על הקונצרט, בינואר 2005. ולא רק מוצרט: סר ג'ון אליוט גרדינר הזמין מלוין חיבור חלקים תזמורתיים חסרים לחמישה פרקים מתוך קנטטות של יוהאן סבסטיאן באך.

רוברט לוין משתתף כשופט בתחרויות פסנתרנים ברחבי העולם ואשתקד היה בחבר השופטים בתחרות רובינשטיין בתל אביב.



אילן דן פורנס

אבנר בירון



מור בירון



האנסמבל הקולי החדש



אריאל צוקרמן



מריסה מרטינס

מעשה בחייל

אבנר בירון מנצח
מור בירון בסון
ערן צור קריין

- גלוק דון ז'ואן
- רוסיני קונצ'רטו לבסון
- באך קונצ'רטו לבסון בדו מז'ור
- סטרווינסקי מעשה בחייל

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצאי שבת, 9.6.12 בשעה 21:00
ירושלים: אולם הנרי קראון
יום ב', 11.6.12 בשעה 20:30
כרמיאל: היכל התרבות
יום ג', 12.6.12 בשעה 20:30

אחרי גירוש ספרד

אריאל צוקרמן מנצח
מריסה מרטינס (ספרד) מצו סופרן
האנסמבל הקולי החדש בניהולו המוסיקלי של יובל בן עוזר

- מנדלסון סימפוניה לכלי קשת בסול מינור מס' 12
- סלמונה די רוסי שיר השירים אשר לשלמה
- אלברטו חמזי שירי עם בלדינו בעיבוד מנחם ויזנברג
- לואי סלדן מזמור עברי
- שמעון כהן שירי עם של יהודי ספרד

כרמיאל: היכל התרבות, יום ה', 3.5.12 בשעה 20:30
תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ו', 4.5.12 בשעה 13:00
מוצאי שבת, 5.5.12 בשעה 21:00; יום א', 6.5.12 בשעה 20:30
טבריה: היכל התרבות יד שטרית, יום ב', 7.5.12 בשעה 20:30
ירושלים: אולם ימק"א, יום ג', 8.5.12 בשעה 20:30



דברי רוברט לוין על האלגרו לפסנתר בארבע ידיים שהשלים:

בין 140 היצירות הבלתי גמורות שנמצאו בעזבונו של מוצרט היו גם שני פרקים בסול מז'ור לפסנתר בארבע ידיים. בשנת 1853 פורסמו שני הפרקים - עם השלמה - בהוצאת התווים אנדרה שבעיר אופנבך ע"ג מייך. קרוב לוודאי כי את ההשלמות הכין יוליוס, בכיר בניו של המוסיקאי והמוציא לאור יוהאן אנדרה, שאחרי מות מוצרט מיהר לרכוש מידי קונסטנצה, אלמנת מוצרט, חלק נכבד מעזבונו בעלה. קכל תיארך את שני הפרקים האלה כאילו נכתבו יחד ב-1780, הציבן ברשימתו לפני הסונטה לפסנתר בארבע ידיים בסי במול מז'ור, ק' 358, והעניק להם את המספר הקטלוגי ק' 357. ואולם, מבדיקות שנערכו במאה העשרים בנייר התווים של מוצרט ובכתב ידו, עולה כי הן התיארוך והן כריכת שני הפרקים יחד בטעות יסודם, שכן הסונטה ק' 358 נוצרה ב-1774 ואילו שני הפרקים הלא גמורים נכתבו מאוחר יותר ובזמנים שונים: הראשון, זה שנשמע הערב, נכתב לא לפני 1787 ואולי אפילו בזמן כלשהו בין 1787 ל-1789, ואילו את הפרק השני הלחין מוצרט ב-1791, שנת מותו.

עשרות הפרגמנטים שהותיר מוצרט אינם קורפוס זניח; נהפוך הוא: ניתן למצוא בהם כמה מפניני המלחין. וכך גם בשני הפרקים האלה: רמת המוסיקה גבוהה. מאפיין מרכזי של יצירות מוצרט המאוחרות הוא נטייה להפתיע את המאזין בהתרוממות פתע אל עבר סולם רחוק ואחרי טיול רב דמיון וקסם -

להשיבו "הביתה". המראה כזאת מתרחשת לקראת סוף האקספוזיציה של האלגרו שנשמיע היום.

השלמות יוליוס אנדרה לוקות בשני עניינים: הן חורגות ממנעד המקלדת של מוצרט ואין הן תואמת את השפה הסגנונית והמבנית שנהג מוצרט לנקוט בפרקים ראשונים.

ב-1991 כתבתי השלמה חדשה לאלגרו ק' 357 i, הסבתי את מספרו ל-497 a והוא בוצע בפסטיבל מוצרט בלינקולן סנטר בניו-יורק, ואילו בשנת 2005 השלמתי את הפרק השני, ק' 357 ii וקראתי לו 500 a. שני הפרקים פורסמו במהדורת ה- Wiener Urtext של יצירות הפסנתר לארבע ידיים של ולפגנג מוצרט.

שנת 1787 הייתה למוצרט שנת פראג. הגאון הוערך בעיר מושבו וינה, אך זכה לכוכבות על בבירה הבוהמית. "נישואי פיגרו" שלו, שהוצגה לראשונה בווינה וזכתה שם להצלחה מסויגת, התקבלה בפראג בסוף 1786 בהתלהבות שהיינו מכנים היום מוצרטו-מניה. על פי הצהרת הנחתום עצמו, האופרה הייתה סנסציה: "כאן לא מדברים על דבר מלבד פיגרו, לא מנגנים, נושפים, שרים, שורקים אלא פיגרו. אין אופרה השואבת את ההמונים כמו פיגרו. זה כבוד גדול בעבורי". ומעשית, ההתלהבות הזאת הניבה הזמנה לאופרת מוצרט/דה פונטה נוספת, "דון ג'ובאני", וזו הוצגה לראשונה בפראג באוקטובר 1787.

מוצרט הלחין את הסימפוניה ברה מז'ור בסוף 1786 בווינה, אולם הוא ייעד אותה כפי הנראה לנגנים הצ'כים, "כי אנשי בוהמיה נודעים בשליטתם בכלי נשיפה של עץ", כמאמרו באחד ממכתביו, והושמעה שם לראשונה בעת ביקורו של מוצרט בפראג, ומכאן כינויה.

מוצרט נמנע מכתובת סימפונית במשך שלוש שנים, מאז הסימפוניה מס' 36, והוא ניגש הפעם למלאכה מתוך התלהבות ושקידה. הרישומים שהותיר אחריו מעידים על קשיים לא מבוטלים במלאכת ההלחנה, בניגוד לידוע לנו על כתיבתו חסרת-המאמץ בדרך כלל.

בניגוד לסימפוניות המאוחרות בנות ארבעת הפרקים, בסימפוניה הזאת שלושה פרקים

בלבד, שניים מהירים, ארוכים ומורכבים, ובתווך פרק איטי. לא ברור מדוע בחר מוצרט לוותר על פרק המנואט המסורתי, אולי משום ממדיו העצומים של הפרק הראשון (אם ממלאים אחר כל סימני החזרות של מוצרט, הפרק נמשך כרבע שעה), ואולי משום שבפרק השני ריקודיות מתונה, מעין פרפראזה על מנואט, וכך הוא ממלא כביכול שני תפקידים.

הסימפוניה נולדה כאמור בין שתי אופרות פורצות-דרך מבחינת תחכומן הצורני והסגנוני, והיא מיטלטלת תדיר בין עולם השנייה והתככים של "פיגרו", שעמה היא חולקת את סולם הפתיחה, לבין תחושת הכובד, האיום והריקוד-על-פיתתה של "דון ג'ובאני". הפתיחה האיטית והאפלה מזכירה את ההקדמה האיטית לפתיחה של "ג'ובאני", ורמז לדפיקות פסל הקומנדטורה בדלת מופיע כאן לראשונה. כלי הקשת מנסים להמריא אל עבר רוממות נפש, אך האווירה הקודרת משתלטת. הכינורות פותחים באלגרו מהוסס וכלי הנשיפה והטימפאני קוראים מיד "כן, זה הכיוון". הנושא הופך עליו (הוא יופיע ארבע שנים אחר כך בפתיחה ל"חליל הקסם"), אולם העיבוד הרב-קולי והמורכב מכה את עליונותו ומעניק לו כפל-פנים. הנושא השני, השירתי, נתון לכינורות ולצמד הפגוטים, כמעין הערת ביניים שאינה שייכת לדיון הכללי. קטע הפיתוח משתמש בחומרים הלקוחים מן הנושא הראשון, אך זוכים כאן לעיבוד קונטרפונקטי עשיר במיוחד, שלא היה כמותו בסימפוניה הקלאסית.

בפרק האמצעי, מעין מחול איטי, משמשים בערבוביה יסודות של תחכום עירוני (ביניהם רמזים לאריה "הפוליטית" של פיגרו (Se vuol ballare) לצד יסודות כפריים (חיקוי חממות חלילים נשמע בצלילי ה"דרון" של כלי הקשת הנמוכים). הדו-שיח בין כלי הקשת לבין כלי הנשיפה (החצוצרות דוממות כאן) מורכב הן ממשפטים שירתיים מתמשכים והן מחטיבות קצובות. מדי פעם השלווה מופרעת על ידי הדים מאיימים, המזכירים את הפתיחה הקודרת; הכרומטיקה משרה אווירה מתוחה. בחטיבת הפיתוח היצרים האפלים משתחררים ומשתלטים, אך עד מהרה הסדר מושב על כנו והפרק מסתיים בנימה רוגעת.

בפינאלה מוצרט שב אל אווירת המשובה של "נישואי פיגרו" והנושא הפותח מזכיר את דואט סוזנה-כרובינו ממערכה א'. כלי הקשת וכלי הנשיפה מתחרים זה בזה במרדף היתולי המופרע מדי פעם על ידי אזהרת הטימפני, החצוצרות וכלי הקשת נמוכי הצליל. גם הנושא השני מצטרף לעליצות הכללית. השימוש בקנון במקטע הפיתוח מעורר הדים למורכבות הקולית של הפרק הראשון, אך הנימה הקומית הכללית הופכת את הניסיון חמור הסבר למעין ראי עקום לתחכום שהופיע קודם לכן - מוצרט מביט בעצמו ובעולם בהומור ובאירוניה.

אחרי מסעות הילדות והנעורים מעוררי ההשתאות וחיפושי השווא אחר משרה בזלצבורג, מנהיים ומינכן, השתקע מוצרט בווינה והפעם סופית, למשך העשור וחצי האחרון של חייו. בבירה הקיסרית הקים משפחה, החלו קשרי הידידות ושיתוף הפעולה עם "פאפא היידן" והחלה תהילתו לזהור בקרב שוחרי הקונצ'רטים ואוהבי האופרה.

שנות וינה היו מצוינות מבחינת מגוון יצירתו, איכותה והיקפה: בין 1782 ל-1786 ערך קונצ'רטי מנויים שבהם היה הוא המפיק, המלחין והסולן ולשמם הלחין שלושה או ארבעה קונצ'רטי חדשים לפסנתר בכל עונה, ביניהם (ב-1784) את הקונצ'רטו שנשמע הערב. הקונצ'רטים זכו לפופולאריות רבה ועל כן הניבו הכנסה נאה. הנה נדמה כי הגיע עידן שבו פסנתרן וירטואוז ומלחין רב-מוניטין אינו זקוק עוד לחסדיהם של קיסרים, ארכיבישופים, דוכסים וסוחרים אמידים כדי להתקיים בכבוד. המוסיקולוג האמריקני מיינרד סולומון מתאר את התקופה הזאת בחיי מוצרט כתקופה שבה "נוצרה סימביוזה מופלאה בין מלחין ומבצע תאב הופעות לבין קהל מתענג, שהתמזל מזלו לחזות במו עיניו כיצד המוסיקה מעפילה לפסגות חדשות של יופי ותחכום."

במכתב לאביו מאותה תקופה מוצרט מתאר כך את הקונצ'רטי לפסנתר שחיבר לצורך קונצ'רטי המנויים: "הם מיזוג עדין בין המתחכם לפשוט. הם וירטואוזיים, נעימים לאוזן וטבעיים ובכל זאת - לא פשטניים. פה

ושם שילבתי קטעים שרק מקצוענים יוכלו להבין מה עשיתי בהם, אך כתבתי אותם כך שאפילו הפחות-משכילים לא יוכלו שלא ליהנות, גם מבלי להבין בזכות מה... בימינו כבר לא יודעים להעריך את שביל הזהב של אמת ויופי. היום, כדי לזכות במחיאות כפיים, אתה צריך לכתוב רדוד כל כך שגם עגלון יוכל לשיר את זה ומסובך כל כך שעצם אי ההבנה תסב הנאה."

קונצ'רטו מספר 18 ק' 456 מתוזמר לפסנתר סולו, חליל, צמד אבובים, צמד בסונים, צמד קרנות וכלי קשת. את נושאו החגיגי, הפשוט והיפה של הפרק הראשון מציגים כלי הקשת, וכלי הנשיפה מחזיקים-מחרים אחריהם. כשהנושא מבשיל לידי השלמה, לעתים תוך כדי "חילופי רעיונות" בין כלי הנשיפה לכלי הקשת, הסולן נוטל אותו לידי. אז מתפתח שיח משולש: כלי הקשת משוחחים עם החליל ועם הקרנות וכלי הנשיפה של עץ ואילו אצבעות הפסנתרן כורכים סביב אמרותיהם חוטי מרוץ וירטואוזיים, טרילים מצטלצלים וארפגי מענגים. באמצע הפרק, בסביבות הדקה השביעית, יש לפסנתר רעיון חדש, המתקבל בקולות קשב והסכמה על ידי האבובים, הבסונים והחליל, ואז הכל חוזרים בכוחות מחודשים להשמיע, בווריאציות שונות, את פרזות הנושא עד לסיום הפרק, המתרחש לא לפני קדנצה סולנית נאה של הסולן.

הפרק השני, האנדנטה, מתחיל במנגינה קורעת לב, שדומה לה ישום מוצרט שנתיים אחר כך בפי ברברניה ב"נישואי פיגורו".

התזמורת חוזרת על שני חלקי הנושא פעמיים בטרם מתחיל הסולן את דברו, כך שבהתחילו - גם כן מתוך חזרה על כל פראזה - ניתן לזהות את אלמנט "המענה" שבגרסתו שלו ואת יצירתיות הפיתוחים והעיטורים. בסביבות הדקה ה-21, נושא שני מוגש לפסנתר על ידי קנון בין החליל לבין כלי הנשיפה האחרים וכאן נוספת לעצב של הנושא הראשון גם טראגיות ותחושת אופל, על ידי מהלכים כרומאטיים ואקורדים דיסוננטיים. השיבה אל הנושא הראשון מאורגנת כך, שכלי הנשיפה, הפסנתר וכלי הקשת משמיעים אותו לסירוגין, תוך החלפת תפקידים ביניהם.

בפרק המסיים המילה הגרמנית "שפיל" (Spiel) מיוצגת בשתי משמעויותיה: הן נגינה והן משחק. הפסנתר מציג מנגינה עליזה, ילדית ונמרצת והתזמורת נוטלת אותה מידי בחשק. באמצע הפרק, אחרי חילופי משקל בין 6/8 לבין 2/4, הפסנתר מגיש מנגינה שאין מילה אחרת לתארה זולת "רומנטית" והקונצ'רטו מסתיים בקדנצה נוספת, כיך דמיון הפסנתרן הטובה עליו.

הקונצ'רטו מכונה "פרדיס" משום שבמכתב של לאופולד מוצרט אל בתו ננרל מוזכר קונצ'רטו "נפלא" שהלחין וולפגנג על פי הזמנת הזמרת והפסנתרנית העיוורת מריה-תרזה פון פרדיס. לגבי השאלה האם אמנם התכוון לאופולד לקונצ'רטו מספר 18, מוסיקולוגים מתפלמסים בלהט עד עצם היום הזה. בעיני הפסנתרן והמנצח אריה ורדי אין כלל שאלה: לקונצ'רטו, הוא אומר, יש טעם גן עדן.

Amadeus

Arie Vardi conductor
Robert Levin piano (USA)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Mozart-Levin Allegro for Piano four hands
K. 357/i (497a)

Mozart Symphony No. 38 in D Major K. 504
(Prague)

Intermission

Mozart Piano Concerto No. 18
in B flat Major (Paradis)

Program notes: Benny Hendel Design: Hagit Maimon

2011/2012

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art

Monday, April 2 2012 at 20:30

Jerusalem / Henry Crown Hall, Jerusalem Theater

Tuesday, April 3 2012 at 20:30

Haifa / Rappaport Auditorium

Wednesday, April 4 2012 at 20:30

Rehovot / Wix Auditorium, Weizmann Institute

Thursday, April 5 2012 at 20:30

THE ICJ SEEKS YOUR MAGNANIMOUS DONATION!

We need an organ valued at \$ 8000 and two oboes
d'amore valued at € 7,500 each.

We shall be greatly indebted, should the instruments be
made available to us upon necessity, even if they remain
the property of the donors.

We shall, of course, be glad to cover insurance expenses.

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Composer in Residence: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **permanent guest musician

1st Violin Arnold Kobiliansky* Michael Boyaner Pavel Galaganov Sophia Kirsanova** Carmela Leiman Etien Meneri Roman Yusupov	2nd Violin Natalie Sher* Denice Djerassi Michael Kontsevich Zina Levin Keren Lipker Eduard Reznik	Viola Michael Plaskov* Doron Alperin Andrei Shapelnikov Boris Rimmer Michael Yavker	Cello Yafim Aizenstadt* Marina Katz* Zvi Orleansky* Alexander Sinelnikov Bass Dmitri Rozenzweig* Genadi Litvin	Flute Esti Rofé* Oboe Muki Zohar* Ori Meiraz	Bassoon Mauricio Paez* Kristijonas Grigas Trumpet Marat Gurevich
---	--	---	---	--	--

Iris Ringer, flute; Ruth Varon, Amit Cohen, French horn; Dmitri Levitas, trumpet; Karen Phenpimon Zehavi, timpani

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon*, Chairman Jacob Aizner* Dr. Hanan Alon Shimshon Arad	Prof. Avi Ben Basat Robert Drake Izaak Elron* Eli Eyal	Prof. Menachem Fisch* Benny Gal–Ed* Hedva Foguel* Prof Benny Geiger*	Yair Green* Prof. Moshe Hadani* Prof Uri Karshon David Kindler*	Nissim Levy Baruch Shalev* Moshe Vidman* Sara Zelkind
---	---	---	--	--

Administration

General Manager: Ben-Zion Shira
Administrative Manager: Michael Kontsevich
Producer: Lior Dodi

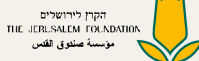
Marketing Manager: Tamar Umansky
Sales: Dagan Feder
Secretary: Merav Farhi

Stage Manager: Valery Aksyonov
Legal Advisor: Adv. Ami Folman
Accountant: Sarit Yitshaki

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfatit) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem | The Jerusalem Foundation
The Marc Rich Foundation | Teva Pharmaceutical Industries Ltd. | and by the generous support of various donors.





THE 28th SEASON | 2011/2012



THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

AMADEUS